

ÂHİRETE İMANIN DÜNYA HAYATINA YANSIMALARI

Rahmi YARAN*

Allah'ın çizdiği çerçevenin dışına çıkmamak, O'nun emir, yasak ve tavsiyelerini içselleştirerek hayatına uygulamak ve böylece Allah'ın beğendiği, memnun olduğu bir insan olarak yaşamak iyi müslümanın temel hedefidir.

□ Âhir ve âhire(t). “Son” anlamındaki bu iki kelime aslında tek kelime olup Arapça’nın da dâhil olduğu bazı dillerde bilhassa sıfatların erkek-dişi (müzekker-müennes, masculin-feminin) için farklı kullanımlarının sonucu olarak iki kelime gibi görünmektedir.

Kur’an-ı Kerim’de ve hadis-i şeriflerde bu iki kelime sıkça kullanılır. Âhir kelimesi Kur’an-ı Kerim’de “gün” anlamındaki “yevm” kelimesinin sıfatı olarak “el-yevmü’l-âhir” (son gün) şeklinde ve imanla ilgili yirmi altı yerde geçer. Son gün’e inanmak, iman esaslarındandır. Buradaki “son gün”den maksat, yirmi dört saatlik bir zaman dilimi değil, hiç bitmeyecek olan son hayat (âhret hayatı)dır. Kur’an-ı Kerim’de “son hayat” (el-hayâtü’l-âhira) ifadesi bu haliyle geçmez. Fakat çoğu kere yakın hayat (el-hayâtü’d-dünyâ) ifadesinden sonra (meselâ bk. el-Bakara, 2/86; en-Nisâ, 4/74; et-Tevbe, 9/38) onun mukâbili olarak “sonuncusu, son” anlamında “el-âhira” ifadesi kullanılır ki bu, “el-hayâtü’l-âhira” (son hayat, sonuncu hayat) demektir. Bu kullanımları esas alan müfessirler Kur’an’da sıkça kullanılan “el-âhira”, kelimelerini genellikle “el-hayâtü’l-âhira” veya “ed-dâru’l-âhira” şeklinde açıklarlar. Son yurt anlamındaki “ed-dâru’l-âhira” ifadesi Kur’an’da bu haliyle de kullanılır (bk. el-Bakara, 2/94; el-A’râf, 7/169; el-Ahzâb, 33/29).

Bu girişten maksadım, Türkçe’de âhret, âhret günü veya âhret hayatı olarak kullandığımız kavramın “son hayat”, “sonuncu hayat” anlamına vurgu yapmakla sınırlı olduğu için konuyu daha fazla uzatmak istemiyorum. Müslüman inanır ki bu hayattan sonra bir başka hayat vardır ve kalıcı olan asıl hayat da odur. Bu inanç müslümanın hayatında kendini gösterir. Müslüman, Allah’ın istediği gibi bir hayat yaşayarak âhirette kalıcı güzelliklere kavuşur. Onun en büyük kazancı Allah’ın rızasını kazanmaktır. Allah’ın çizdiği çerçevenin dışına çıkmamak, O’nun emir, yasak ve tavsiyelerini içselleştirerek hayatına uygulamak ve böylece Allah’ın beğendiği, memnun olduğu bir insan olarak yaşamak iyi müslümanın temel hedefidir.

Allah ve âhret inancı canlı olan bir müslüman bilir ki bütün hayatı kontrol altındadır. Allah’a gizli, O’nun bilemeyeceği, O’ndan kaçırılması mümkün bir olay yoktur. Kur’an-ı Kerim, bu gerçeğin ebeveyn tarafından çocuklara öğretilmesi konusunda Hz. Lokman (a.s.)

Âhirete inanan insan psikolojik olarak da kuvvetlidir. İnanır ki her şey bir imtihan içindir. Hayatında şükür ve sabır hâkimdir. Sahip oldukları için şükreder, olumsuzluklarla karşılaştığında da sabreder. Bilir ki onun şükürünün de sabrının da sevap olarak âhirette karşılığı vardır.

örneği üzerinden müslümanları uyarır (Lokmân, 31/16).

İnsanın yaptığı her hareket, iyi olsun kötü olsun tespit edilir ve hesap günü karşısına çıkar. İyilikleri onu mutlu eder ama kötülüklerinden kurtulmak, onlarla arasına uzun mesafeler koymak ister (Âl-i ‘Imrân, 3/30). Ama o gün hiçbir çaba fayda etmez. Çünkü şahitler her şeyi açıklayacaktır. İnsanın eli, ayağı, gözü, kulağı, cildi bütün olaylara şahit olmuştur. İnsan, aleyhine şahitlik yapan cildine kızacak, “Niye aleyhime şahitlik yapıyorsunuz?” diyecek ama “Bizi, her şeyi yaratan Allah konuşturdu” cevabını alacaktır (bk. Yâsîn, 36/65; Fussilet, 41/19-22).

İnsanlar kıyamet günü bu dünya hayatının hesabını verecekler ve o gün kötüler için çok çetin geçecek. Onlar çok yakınlarında olan güneşin ısısından ve kendi sıkıntılarından ter içinde kalacaklar, terlerden olu-

şan sıvı âdeta bir göl veya deniz oluşturacak ve insanlar ağızlarına, kulaklarına kadar gelen bu ter deryasında boğulmamak için çaba gösterecekler (bk. Buhârî, "Tefsîr", 420; "Rikâk", 47; Müslim, "Cennet", 60-62). O gün bu sıkıntıyı çekmeyecek, Allah'ın gölgesinden yararlanacak insanlar da olacak. Hz. Peygamber (s.a.v) tarafından bize bildirildiğine göre özel muamele görecek bu insanlardan bir kısmı şunlardır: 1) Adaletli yönetici, 2) Rabbine ibadet ederek yetişen genç, 3) Kalbi camilere tutkulu insan, 4) Birbirini Allah için seven, bu sevgi ile bir araya gelip yine bu sevgi ile ayrılan insanlar, 5) Zina için çok müsait bir ortam doğduğu halde Allah korkusuyla ondan uzak duran insan,

Âhirette sevap kazanmak sadece insanlara yapılan iyiliklerle sınırlı değildir. İnsanlar yanında hayvanlara yapılan iyilikler de sevap vesilesidir. Bir müslümanın ektiği ekin veya diktiği fidan ürün verince ondan yiyen kim olursa olsun eken ve diken bundan sevap kazanır.

6) Yaptığı iyilik ve sadakayı başkalarına duyurmamayan kişi, 7) Tek başına iken Allah'ı anıp, hatırlayıp da göz pınarları boşalan insan (bk. Buhârî, "Cemâat", 8; "Zekât", 15, "Muhâribin", 4; Müslim, "Zekât", 91). Âhirete inanan insan hem bu sıkıntılara uğramamak ve o gün özel muamele görmek hem de Allah rızası için iyi insan, iyi Müslüman olmaya gayret eder. Kimseye haksızlık etmez, Allah'a ve yarattıklarına karşı görevlerinin bilincinde olur, günahattan uzak durur.

Hesap günü kural olarak herkes kendi yaptıklarından sorumlu olacaktır. Ama başkalarının günaha girmesine vesile olanlar bu sebeple de ayrıca sorumlu tutulacaktır. Bu dünyada başta Peygamber Efendimiz olmak üzere iyi insanları örnek almak, ahirette de iyiliklerle karşılaşmaya vesile olacak fakat kötüler ve onları örnek alanlar birbirine düşecek (el-A'râf, 7/38-39), Peygamber Efendimizi ve onun yolunu terk edenler perişan olacak, üzüntü ve pişmanlıktan ellerini ısıracaktır (el-Furkân, 25/27-29).

Âhirete iman etmiş bir insan bilir ki yaptığı her iyilik Allah tarafından değerlendirilecek ve karşısına çıkacaktır. Güzel söz dâhil her şey sadaka olarak sevap halinde kendisine dönecektir. İnsanların ihtiyacını gidermesi, vasıtaya binemeyene, yükünü taşıyamayana yardım etmesi, insanlar arasında adaletli olması, hakka riayet etmesi, yoldan geçenleri rahatsız eden şeyleri oradan kaldırmaması, "Sübhânâllâh" demesi, "el-Hamdü lillâh" demesi, "Allâhu ekber" demesi, "Lâ ilâhe illellâh" demesi, namaz için camiye gitmesi, iyiliklerin yaygınlaşması, kötülüklerin önlenmesi için çaba göstermesi, bütün bunlar sadakadır (Buhârî, "Sulh", 11; "Cihâd", 71, 126; Müslim, "Salâtü'l-müsâfirîn", 84 "Zekât", 56). Biraz düşünen insan bilir ki Peygamber Efendimizin çeşitli vesilelerle saydığı bu tür iyi davranışlar örnek türündendir ve ahirette karşımıza çıkacak iyilikler bu sayılanlarla sınırlı değildir. Allah için yapılan her davranış, her hareket Allah'ın rızasına vesile olur.

Âhirete inanan insan psikolojik olarak da kuvvetlidir. İnanır ki her şey bir imtihan içindir. Hayatında şükür ve sabır hâkimdir. Sahip oldukları için şükreder, olumsuzluklarla karşılaştığında da sabreder. Bilir ki onun şükürünün de sabrının da sevap olarak ahirette karşılığı vardır. Hastalığı ve ona sıkıntı veren her şey, sabretmesini bildiği ve Allah'a isyan etmediği takdirde birtakım günahları için

keffâret olacak, onlar bu sebeple ba-
ğışlanacaktır (Buhârî, "Merzâ", 2-3, 13, 14,
16; Müslim, "Birr", 45-53). Bu durum müs-
lümana her türlü zorluğa tahammül
gücü verir.

Âhirete inanan insan sosyal
insandır, çevresindekilerin ve toplu-
mun dertlerini dert edinir, onların sı-
kıntılarını, ihtiyaçlarını gidermeye ça-
lışır. İnanır ki bir hastayı ziyaret eden
bu sayede cennette bir yer edinir

(Müslim, "Birr", 39-42). Hasta ziyareti sadece bir örnektir. Müslü-
man, bu dünyada yaptığı her iyiliğin karşılığını âhirette bu-
lacaktır. Peygamber Efendimiz kıyamet gününde Allah ile
insan arasında geçecek bir diyalogu bize şöyle anlatıyor:

- Ey Âdemoğlu! Hastalandım, beni ziyaret etmedin.

- Ey Allahım! Sen âlemlerin Rabbi iken ben seni nasıl
ziyaret ederim?

- Bilmedin mi ki falan kulum hastalandı da sen onu
ziyaret etmedin. Bilmedin mi ki eğer sen onu ziyaret etsey-
din onun yanında beni bulurdun.

- Ey Âdemoğlu! Senden yiyecek istedim, bana yiyecek
vermedin.

- Ey Allahım! Sen âlemlerin Rabbi iken ben sana nasıl
yiyecek veriririm?

- Bilmedin mi ki falan kulum senden yiyecek istedi de
sen ona yiyecek vermedin. Bilmedin mi ki eğer sen ona yi-
yecek verseydin onu benim yanımda bulurdun.

- Ey Âdemoğlu! Senden su istedim, bana su verme-
din?

- Ey Allahım! Sen âlemlerin Rabbi iken ben sana nasıl
su veriririm?

- Falan kulum senden su istedi de sen ona su verme-
din. Eğer sen ona su verseydin onu benim yanımda bulur-
dun (Müslim, "Birr", 43).

Hiçbir tüccar iflas etmek istemez, aksine kârına kâr
eklemek ister. Peygamber Efendimiz, dünyada bazı iyi-
likleri olsa da bilhassa kul hakkı dediğimiz türden haksız
uygulamaları, insanlara karşı olumsuz davranışları olanın
kıyamet günündeki halini iflas etmiş şahsa benzetir. Bu
konuda bir gün ashabi ile arasında şu bir konuşma geçer.

- Müflis (iflas etmiş şahıs) kimdir, bilir misiniz?

- Ey Allah'ın Resûlü! Bize göre müflis parası ve malı
olmayandır.

**Hiçbir tüccar iflas etmek istemez,
aksine kârına kâr eklemek ister.
Peygamber Efendimiz, dünyada
bazı iyilikleri olsa da bilhassa kul
hakkı dediğimiz türden haksız
uygulamaları, insanlara karşı
olumsuz davranışları olanın
kıyamet günündeki halini iflas
etmiş şahsa benzetir.**

- Ümmetimden müflis olan şu
kimsedir: O kıyamet gününde na-
maz, oruç, zekât ile gelir. Ama aynı
zamanda bunun haysiyetine haka-
ret etmiş, buna iftira etmiş, bunun
malını yemiş, bunun kanının akıt-
mış, bunu dövmüş halde gelir. Onun
iyiliklerinden şunlar şunlar alınır ve
ötekilere ödenir. Henüz borcu bit-
meden iyilikleri biterse o zaman on-
ların hatalarından alınır ona atılır ve

sonra o da cehenneme atılır (Ahmed b. Hanbel, el-Müsned, II,
303, 371; Müslim, "Birr", 59).

Âhirette sevap kazanmak sadece insanlara yapılan
iyiliklerle sınırlı değildir. İnsanlar yanında hayvanlara ya-
pılan iyilikler de sevap vesilesidir. Bir müslümanın ekti-
ği ekin veya diktiği fidan ürün verince ondan yiyen kim
olursa olsun eken ve diken bundan sevap kazanır. Bu ba-
kımdan o ürünlerden insanların veya yırtıcılar dâhil hay-
vanların yemesi farklı değerlendirilmez (Buhârî, "Müzâraa",
1; "Edeb", 27; ; Müslim, "Müsâkât", 7-13). Bu inanç müslümanı
merhametli, şefkatli, çevreye saygılı, yaratıkları seven,
başkası için çaba gösteren bir insan yapar.

Peygamber Efendimiz susuz bir köpek gören ve zor
şartlarda ona su temin edip onun su ihtiyacını gideren
bir şahsa Allah'ın teşekkür ettiğini, onu bağışladığını
bildirir. Hayvanlara yapılan iyiliğin sevap vesilesi olma-
sını hayretle karşılayan sahabe "Ey Allah'ın resûlü! Bize
bu hayvanlardan dolayı da sevap var mı?" diye sorar ve
O da "Her canlıdan dolayı sevap vardır" buyurur (Buhârî,
"Müsâkât", 10; Müslim, "Selâm", 153). Canlılara yapılan iyiliğin
sevabı olduğu gibi kötülüğün de cezası olacaktır. Pey-
gamber Efendimiz bir kediyi hapsedip aç ve susuz bı-
rakarak ölümüne sebep olan bir kadının bundan dolayı
azap gördüğünü haber verir (Buhârî, "Müsâkât", 10; "Bed'ü'l-
halk", 16; "Enbiyâ", 52; Müslim, "Selâm", 151-152; "Birr", 133-135).

Âhirete inanan insan her türlü davranışında Allah'ın
rızasını hedefler. Cenneti ve cehennemi, bu dünyada ya-
pılanların âhirette karşılığının olacağını bilir ve hayatını
ona göre düzenler. İyi olmaya ve iyilik yapmaya çalışır.
Kötülükten uzak durur. Hayatın olumsuz anlarında bile
Allah'ın nimetlerini unutmaz ve O'na şükreder, böylece
her zaman pozitif enerji ile dolu bir hayat yaşar. Onun bu
hali çevresine yansır, iyiliklerin odağı haline gelir. ■